

גלינה אברהם, BCBA: תוכניות התערבות קבוצתיות:

סיכום ע"י דיטה הוד

מחקרים מצאו שאפשר לעבודה על התנהגויות רבות דרך התערבות קבוצתית (תלות קבוצתית):

- דיבור ללא רשות, התנהגות בלתי משימתית, ביצוע מטלות לימודיות, היענות לדרישה, הכנת שיעורי בית, התנהגות מילולית לא נאותה – כלפי ילדים וצוות, אלימות פיזית.
- בחירת עיתוי: כשצוות הכיתה מתלונן על קבוצה גדולה של תלמידים. לא נפעיל על כל אחד בנפרד. גם בתצפית של מנתחת התנהגות – ברור שלא ניתן להפעיל התערבות יחידנית לכמות של ילדים גם אם קבוצה קטנה, כמו 5 ילדים במקביל. ניווט כיתה כשעובדים עם מורים, זה יכול לסייע.
- יתרונות של התערבות קבוצתית – קלה יותר ליישום לעומת תוכנית התערבות אישית. התוקף החברתי גבוה בקרב המורים והתלמידים.
- היעילות גוברת כשיש שילוב של קבוצתית ויישום המלצות מבוססות פונקציה – להפחית נסיבות רווחות, לצמצם תוצאות מחזקות.
- מטרות תוכנית טיפולית קבוצתית -
- לפעמים תוכנית קבוצתית משמשת כבסיס ראשוני – נתחיל עם התערבות קבוצתית וזה יהיה כבסיס להתערבות האישית, מאוחר יותר. קודם להרגיע את הכיתה, ככיתה.
- אפשר להפעיל במקביל גם קבוצתית וגם אישית.
- לעיתים תבנה תוכנית קבוצתית לכיתה אפילו שיש רק ילד אחד בעייתי. לפעמים כשמורה מתנגדת לתוכנית של ילד בודד או כשהמורה רואה את התרומה לילדים כולם.
- תוכנית קבוצתית יכולה להיות תחליף טוב כשהילד מסיים את התוכנית האישית ולשמר מערך מחזקים לילד. זה מסייע בהדהייט התוכנית האישית בהצלחה, מבטלי שבעיות ההתנהגות יעלו בחזרה.
- קבלת החלטות לפני התוכנית:
- לבחור התנהגות, תיעדוף מה הכי פרובלמטי. מה להגביר ומה להפחית. לא לקבוע עבור המורה.
- איסוף נתונים
- בחירת ההתערבות הקבוצתית
- הליכי החיזוק והעיתוי
- להציב מטרות לשינוי. חייבים לבחור קריטריון ריאלי. לא נדבר על 0 מקרים של אלימות אם אנחנו במקום רחוק מזה.
- ביצוע סקר מחזקים, שיהיה רלוונטי לקהל רחב של הילדים, לא בודדים מתוכם

- החלטה אם יהיה הליך ענישה, כגון תשלום תגובה
 - החלטה חשובה מתי מפעילים את התוכנית, והאם לאורך כל היום או חלקי. אם מפעילים לכל היום, צריך גם להדריך את כל המורים.
 - צריך איסוף נתונים בהערכה פונקציונלית – נסיבות רווחות, תוצאות ונתונים כמותיים.
 - הדרכת הצוות תעשה גם במהלך זמן היישום ולא רק לפני התוכנית.
 - איסוף נתונים קבוצתי: בדור"כ מדי 2 דקות אינטרוול.
 - דגימת זמן ריגועית – PLACHECK כל אינטרוול.
 - דגימה של פרק זמן חלקי – לפעמים מתמקדת בילד ספציפי או בטור של ילדים. לפי אינטרוולים.
 - רישום אירוע בתוך השיעור. לא משנה אם כל פעם זה ילד אחר. חשוב לדעת כמה ההתנהגות מתרחשת בכלל בכיתה.
 - מעקב אחר השתהות – למשל כמה זמן לקח עד שאחרון התלמידים נכנס או הוצאת ציוד.
 - רישום בטופס של אינטרוולים – מקסימום 2 התנהגויות במקביל.
- על מה נעשה איסוף נתונים:
- סוגי ההוראות של המורה – כמה אומרת "אל/ לא" וכמה DO – מה שצריך לעשות.
 - כמות חיזוקים/ אמירות חיוביות
 - כמה מקרים של קימה מהמקום, דיבור ללא רשות – ברישום אירוע, פשוט רושמת קו על כל פעם שההתנהגות נראית.
 - תצפית ABC – לא לוותר עליה. למרות שהתלמידים משתנים, עוקבים אחרי נסיבות רווחות. למשל כל עוד המורה מלמדת פרונטלי – יש בעיות, וכל עוד זמן עצמאי – יש בעיות התנהגות. זה מלמד אותנו, טופס מעקב להתנהגות בודדת ולא אוסף התנהגויות.
 - דוגמאות למחזקים: הורדת שיעורי בית, הקראת בדיחה, סרטון, זמן משחק, מדליה כיתתית, מכתבי מחמאה, תפזורת לילדים, זמן מחשב, קריאת ספר.
 - סוגי התערבות קבוצתית: עצמאית, תלויה, תלות הדדית.
 - תלות קבוצתית עצמאית: קריטריון כיתתי. צריך לבצע בשיעור לפחות משימה אחת. מחזק רק מי שעשה את המשימה. מי שלא ביצע לא מקבל נקודה. לצוותים קל לקבל את ההתערבות הזו, היא מרגישה הוגנת. יש חיסרון – כל הילדים רואים מי קיבל ומי לא וזה מוביל לתגובות. זה יכול להיות קשה לראות מי עמד בקריטריון ומי לא, למורה. וילדים שבדרך כלל לא מצליחים מאבדים מוטיבציה. אפשר לעשות שימוש ב mystery motivators. או מחזקים אקראיים, כשהילד או הכיתה מגרילים מחזק או רשום בכתב סתרים, או כרטיס גירוד. אלמנט ההפתעה יכול לסייע.

- דוגמא לתוכנית אישית: צבירת נקודות בדף שיקוף אישי. ניקוד ניתן בסוף כל שיעור. 10 נקודות אם ביצע כנדרש, 5 נקודות אם ביצע חלקית (והיו לו הערות), 0 אם היתה אלימות. בראשון בבוקר ניתן הפרס עבור כל השבוע. מקבלים מפתח ומקבלים מחשבים בזמן שילדים אחרים לומדים.
- תלות קבוצתית – כל הכיתה צריכה לעמוד בקריטריון כדי לקבל מחזק. מספיק ילד אחד כדי להרוס לילדים ולהפסיד. זה מעודד לחץ קבוצתי. אם אין לילדים כולם את המיומנות לעמוד בקריטריון אז הכיתה לא תזכה. ואז יתחילו להאשים את הילדים שבגלל מפסידים.
- תוכנית לדוגמא – להגדיר לכל תלמיד מראש כמות 3 קופונים. כדי להפחית את השאלות והטרטורים שילד עושה למורה, אז צריך לשלם קופון למורה. הילדים פנו פחות והמורה התפנתה לסייע מיוזמתה לילדים. הילדים למדו לחכות ולסמן לעצמם שאלות שהם לא ידעו. גם ניסו לסייע זה לזה, כדי לחסוך בבזבוז הקופונים הכיתתי. חוזקו אם היו בקופסא לא יותר מ 20 קופונים.
- דוגמא לתוכנית בכיתה ה'. הוכנה טבלה level system. הילדים נמצאים ברמה הגבוהה. כשיש בעיית התנהגות ילד יורד שלב. אם ילד מגיע לרמה הירודה, בגללו יורדת נקודה לכל הכיתה. רק ילדים שלא ירדו קיבלו משימות צי'ופר מהמורה. רצו להיות כיתה מצטיינת.
- תלות קבוצתית תלויה: כל הכיתה תזכה בזכות ביצועיו של תלמיד אחד. קשה למורות לקבל את ההתערבות. בהתערבות הזו מופעל על הילד הרבה לחץ חברתי. Hero procedure. הילד יכול לסבול מדחייה חברתית אם הוא לא מצליח.
- בדוגמא של התערבות – המורה עקבה אחר ילד רנדומלי, הכיתה לא ידעה אחרי מי עוקבת ואז כשהצליח, כל הכיתה זוכה ומספרים להם שזה קרה בגללו.
- דוגמא להתערבות – ילד ספציפי היה צריך לעמוד בקריטריון של יומיים בשבוע ללא אלימות ואם הצליח, אז הכיתה מקבלת כדור בהפסקה. אם היתה אלימות, הימים מתאפסים. הרבה מהאלימות של הילד היתה בגלל הצקות והתססה מצד הילדים בכיתה. הילדים כולם רצו להצליח ולכן הורידה את רמת ההתססה. הלחץ הקבוצתי היה נהדר. במקביל לעניין האלימות היתה לילד תוכנית אישית על ההתנהגויות האחרות שהיו בעייתיות.
- תוכנית צנצנות JARS CONTINGENCY – 4 צנצנות בכיתה – בצנצנת אחת מגרילים התנהגות עם קריטריון (למשל - דיבור ללא רשות, ורשום כמה מותר שיתרחשו בכל שיעור). בצנצנת השניה – הגרלה אם התלות תהיה כיתה שלמה או תלמיד בודד. בצנצנת השלישית שמות התלמידים. ואז קובעת – אם איתי יצליח עד 5 פעמים דיבור ללא רשות, אז הולכים לצנצנת רביעית – ממנה מגרילים מחזק. אפקט של מסתורין עבור הילדים. אקראיות היא משמעותית לילדים. ההגרלה היא רק בסוף השיעור. כך כולם מנסים להשתדל כל השיעור. אם איתי היה יודע בתחילת השיעור אז האחרים לא היו משתדלים והוא לא היה משתדל במובנים האחרים.
- דוגמא נוספת – כיתת לקויות למידה קשה מאוד, עם 12 ילדים, מהם 5 בעייתיים. צנצנת לשמות הילדים, צנצנת להתנהגויות (הימנעות מאלימות פיזית, הימנעות מאלימות מילולית, והכנת שיעורי בית). אם הילד שעלה בהגרלה עמד בקריטריון אז הכיתה זוכה. בתחילה היו צריכים לצבור 5 נקודות, בהמשך מעלים את הנקודות הנדרשות. לפעמים הגרילו כל שעה ואז זה עזר לכיתה להתקדם לעבר הקריטריון.
- במקרה של תלמיד כיתה ד, המורה התנגדה להפעלת התערבות אישית לילד. הסכימה רק לתוכנית שכל הכיתה שותפה בה. המטרות היו הגברת ביצוע מטלות והמצאות בכיתה כל השיעור והקשבה למטלות המורה. המורה

- חילקה פתקית – lottery game לכל הילדים. הם אמורים להגיע לכמות בקריטריון הכיתתי. רק כשכל הכיתה ככיתה הצליחו לצבור לפחות 10 כרטיסים, אז היה פרס לכל הכיתה. היו לבבות מסומנים בשביל הילד, אך כל הכיתה שיפרה ביצועים.

בדיקת יעילות – השוואה בין תלות הקבוצתית, הדדית ואישית ennis et al. 2016.

המורות העדיפו תלות קבוצתית עצמאית או הדדית. הילדים העדיפו תלות קבוצתית עצמאית. מה שהמורים העדיפו היה המוצלח ביותר.